

ការអប់រំពិតមែនមនុស្ស

ដោយ៖ បណ្ឌិត ឌុយ យូឃីម

មន្ត្រីស្រាវជ្រាវនាយកដ្ឋានប្រវត្តិសាស្ត្រនិងនយោបាយ

និង បណ្ឌិត ជា វណ្ណិ

ប្រធាននាយកដ្ឋានធម្មសាស្ត្រ ចរិយាសាស្ត្រ និងយេនឌ័រ

នៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

សេចក្តីផ្តើម

ការអប់រំពិតមែននៃមនុស្ស មានឥទ្ធិពលលើគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃជីវិត វាប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សក្តានុពលបុគ្គល និងសង្គម។ ទម្រង់នៃការអប់រំពិតមែននេះ វាបង្កប់នូវក្រមសីលធម៌ និងគោលការណ៍មួយចំនួន ដើម្បីបំពាក់ឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗនូវតម្លៃសីលធម៌ ប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវតាមសីលធម៌ និងសង្គម ដែលវាដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍខ្លួនឯង ក៏ដូចជាការរីកចម្រើនផ្ទាល់ខ្លួន និងសង្គម។ ការអប់រំពិតមែនជំរុញឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗមានការទទួលខុសត្រូវ ការគោរព សុចរិតភាព ឧត្តមភាព និងការតស៊ូ។ តម្លៃសំខាន់ទាំងនេះ ដើរតួជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការបង្កើតតួអង្គដឹកនាំជាលក្ខណៈបុគ្គល ឆ្ពោះទៅរកការបំពេញន័យឱ្យជីវិត ដែលរួមចំណែកជាវិជ្ជមានដល់សង្គម។ យើងអាចនិយាយបានថា ការអប់រំពិតមែន គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់

ការអភិវឌ្ឍទូទៅរបស់បុគ្គល។ វាជួយក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញសីលធម៌ កែលម្អសមត្ថភាពនៃការគិតប្រកបដោយការរិះគន់ លើកកម្ពស់ជំនាញសង្គម និងការលើកលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងសហគមន៍ និងសង្គមដោយហេតុនេះ វាបង្កើតឱ្យមានបុគ្គលដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីធ្វើអត្ថរកម្មដោយជោគជ័យក្នុងសង្គម។

តើតម្លៃជាអ្វី? តើមនុស្សម្នាក់ៗត្រូវមានតម្លៃអ្វីខ្លះ? តើតម្លៃរបស់មនុស្សស្ថិតនៅលើអ្វី? ហេតុអ្វីត្រូវការអប់រំពិតមែន? តើការអប់រំពិតមែនមានសារៈសំខាន់យ៉ាងណាសម្រាប់យើងទាំងអស់គ្នា?

១- តើអ្វីទៅជាតម្លៃ?

តម្លៃ គឺជាគំនិតមួយដែលត្រូវបានរួមចំណែកដោយប្រជាជនរស់នៅក្នុងសង្គមអំពីអ្វី

ដែលល្អប្រាកដ អំពីអ្វីដែលខុសឬត្រូវដែលជា
ចេតនាឬអចេតនា។

ជាទូទៅតម្លៃ គឺជាគំនិតអរូបិយ ដែល
គ្របដណ្តប់ដោយឧត្តមគិត និងបំណងរបស់
សង្គមមួយ។ តម្លៃគឺជាគំរូនៃឥរិយាបថ។

តម្លៃ = គុណសម្បត្តិ = អត្ថប្រយោជន៍
ប្រើប្រាស់ = សារជាតិ = កុលស = ថ្ងៃក្នុងការ
ដោះដូរ។

បើយោងតាមវចនានុក្រមខ្មែរ ដែល
បោះពុម្ពផ្សាយដោយវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសន
បណ្ឌិត្យ «តម្លៃ» តំលៃ (ន.) អ្វីៗដែលថ្លៃ, ប្រាក់
ដែលត្រូវសងដល់អ្នកដទៃដោយខ្លួនបានទិញ
វត្ថុអ្វីៗពីគេ : របស់មានតម្លៃ, អស់តម្លៃ, ចុះតម្លៃ,
សងតម្លៃ។

តម្លៃ គឺជាជំនឿស្ថិតស្ថេរមួយ ដែលជា
វិធីដាក់លាក់នៃការប្រព្រឹត្តិដែលគួរឱ្យចូលចិត្ត
ជាលក្ខណៈបុគ្គលនិងជាលក្ខណៈសង្គម ជា
ច្បាប់នៃការប្រព្រឹត្តិដែលមានលក្ខណៈផ្ទុយពី
នេះ។

តម្លៃ ជាទំនាក់ទំនងពិសេសរវាងផល
ប្រយោជន៍ណាមួយជាមួយនឹងគោលបំណង
របស់វា ឬលក្ខណៈពិសេសនៃគោលបំណង
ដែលមាននៅក្នុងផលប្រយោជន៍នោះដែលត្រូវ
បានគេយកចេញពីតម្លៃ។

^១ <https://www.khsearch.com/qna/3637>

តម្លៃ ជាលក្ខណៈនៃអ្វីដែលគេប្រាថ្នា ឬ

អ្វីដែលគេចង់បាន។^១

តម្លៃ គឺជាអ្វីដែលសំខាន់ ហើយសំខាន់
ប៉ុណ្ណានោះ វាអាស្រ័យលើការឱ្យតម្លៃរបស់
មនុស្សម្នាក់ៗ តម្លៃនេះ វាមានឥទ្ធិពលមកលើ
សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់យើង ហើយក៏ជះ
ឥទ្ធិពលទៅលើអ្នកដទៃផងដែរ ព្រោះតម្លៃវា
មានទាំងវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាន។ តម្លៃវិជ្ជមាន ឬ
អវិជ្ជមាននោះ គឺវាស្តែងចេញតាមរយៈ
សកម្មភាព ឬទង្វើប្រចាំថ្ងៃរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗតែ

ប៉ុណ្ណោះ។^២

តម្លៃ ជាលក្ខណៈនៃអ្វីដែលគេប្រាថ្នា ឬ
អ្វីដែលគួរឱ្យចង់បានឬជាអ្វីដែលគេជ្រើសរើស
យក។

យើងអាចនិយាយបានថា ប្រភពនៃតម្លៃ
គឺចំណង់ ឆន្ទៈ សញ្ជាតនា និងសភាវគតិ។ តម្លៃ
ទាំងឡាយដែលមានក្នុងជីវិតមនុស្សម្នាក់ៗ បាន
លេចចេញជារូបរាងឡើងទៅតាមតម្រូវការ
ចាំបាច់ណាមួយ។ គេតែងយល់ថាតម្លៃទាំងឡាយ
មានជាស្រេចនៅក្នុងញាណមនុស្ស ប៉ុន្តែដើម្បី
បានតម្លៃខ្ពង់ខ្ពស់ គឺត្រូវឱ្យមានគំនិតពិចារណា
ការវិនិច្ឆ័យត្រឹមត្រូវ។ តម្លៃដែលមានលក្ខណៈ

^២ <https://thmeythmey.com/?page=detail&id=28425>

ជានិយាមរួមតែងនាំឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗ អាចធ្វើសមាហរណ-កម្មខ្លួនចូលទៅរស់នៅជាមួយសង្គមបានស្រួល។ និយាមរួមនៃតម្លៃអាចយល់បានដោយសកលភាពនៃវិចារណញ្ញាណ។

២- តម្លៃដែលមនុស្សម្នាក់ៗត្រូវមាន

មនុស្សម្នាក់ៗអាចផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថចរិតលក្ខណៈ សកម្មភាព ឬអំពើរបស់ខ្លួនតាមរយៈការផ្លាស់គំនិតយល់ដឹង ដែលបានមកពីការអប់រំឱ្យយល់ដឹងស្គាល់តម្លៃទាំងឡាយ។ មនុស្សម្នាក់ៗត្រូវមានតម្លៃមួយចំនួនដូចជា៖^៣

- **តម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន**៖ បានដល់ការស្គាល់តម្លៃខ្លួនឯងច្បាស់និងការឱ្យតម្លៃខ្លួនឯង ការគោរពខ្លួនឯង ការថែទាំសុខភាព ភាពស្ងប់ស្ងាត់ខាងផ្លូវចិត្ត សមត្ថភាព ការច្នៃប្រឌិត ការចេះគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង ស្នាដៃដែលធ្វើអ្វីមួយបានសម្រេច និងអាចកំបាំងផ្ទាល់ខ្លួន។ ឧ. ខ្ញុំដឹងថាអ្វីខុសអ្វីត្រូវ។

- **តម្លៃគ្រួសារ**៖ មានការខិតខំរកនិងថែរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិ សន្សំសំចៃ ទំនាក់ទំនងល្អរវាងសមាជិកគ្រួសារ ការចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា ក្រុមគ្រួសារ ការដឹងគុណ ការតបគុណ ការចេះជួយគ្នា ការអធ្យាស្រ័យគ្នា ការស្តាប់បង្គាប់ ការចេះព្រួយបារម្ភ ឈឺឆ្កា ឈឺឆ្កា ប្រកាន់ខ្ជាប់

ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ល្អ។ ឧ. ខ្ញុំស្តាប់បង្គាប់ឪពុកម្តាយខ្ញុំ។

- **តម្លៃស្មារតីឬសីលធម៌**៖ មានការស្រលាញ់ មេត្តាធម៌ ការគោរព សេចក្តីទុកចិត្ត ការប្តេជ្ញាចិត្ត សេចក្តីសន្សឹម ការតាំងចិត្ត ការគោរពបូជា។ ឧទាហរណ៍ ខ្ញុំស្រឡាញ់មិត្តភក្តិខ្ញុំ ខ្ញុំជួយទុក្ខជុះពួកគេ។

- **តម្លៃការងារ**៖ មានក្រមសីលធម៌ការងារ មនសិការងារ ការចេះច្នៃប្រឌិត ផលិតផល មានគុណភាព ការទទួលបានលទ្ធផលល្អស្នាដៃការងារ ការគោរពពេលវេលាធ្វើការងារ គោរពវិន័យ ការទទួលខុសត្រូវ ការដឹកនាំល្អ ការងារស្របច្បាប់ ការងារសុចរិត។ ឧទាហរណ៍ ខ្ញុំគោរពពេលវេលាធ្វើបានយ៉ាងទៀងទាត់។

- **តម្លៃវប្បធម៌**៖ មានការថែរក្សានិងការអភិរក្សកេរដំណែលវប្បធម៌ ទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណី ពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។ ឧ. នៅតាមវត្តអារាម ភូមិស្រុកខ្មែរជាច្រើន មានវង់ភ្លេងពិណពាទ្យសម្រាប់ទុកលេងកំដរពិធីបុណ្យនានាក្នុងវត្តផ្ទាល់ ឬក្នុងភូមិស្រុកផងដែរ។

- **តម្លៃសង្គមនិងមនុស្សធម៌**៖ មានការចេះជួយគ្នាទៅវិញទៅមកការទទួលខុសត្រូវក្នុងសង្គម ការបម្រើសហគមន៍ ការស្គាល់តួនាទីខ្លួនជាពលរដ្ឋ ការគោរពច្បាប់សង្គម ជាដើម។

³ <https://www.khsearch.com/qna/29659>

ជារួមតម្លៃមនុស្សមាន៨យ៉ាង ដែលចែក
ជា២ថ្នាក់ គឺតម្លៃថ្នាក់ទាប និងតម្លៃថ្នាក់ខ្ពស់។^៤

តម្លៃថ្នាក់ទាប៖

១- តម្លៃជីវសាស្ត្រ៖ តម្លៃនេះគឺមានជាប់
ខ្លួនមនុស្សតាំងពីកំណើត មានន័យថាមនុស្ស
មានតម្លៃខាងរូបរាង ពណ៌សម្បុរ សាច់ឈាម
កម្លាំង សុខភាព។

២- តម្លៃសេដ្ឋកិច្ច៖ មានន័យថា ជាតម្លៃ
ខាងសំភារៈ ទ្រព្យសម្បត្តិ។ ទ្រព្យសម្បត្តិក៏ជា
កត្តាដែលបានកំណត់តម្លៃរបស់មនុស្សដែរ។
ទោះបីជារបស់ក្រៅខ្លួន ប៉ុន្តែអ្នកដែលអាចធ្វើឱ្យ
ខ្លួនឯងមានសេដ្ឋកិច្ចល្អ ទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន
នោះចាត់ទុកថា បុគ្គលនោះមានតម្លៃបានដែរ។

៣- តម្លៃអារម្មណ៍៖ មានន័យថា ជាតម្លៃ
ខាងសតិស្មារតី និងចិត្តសុខស្ងប់ជាដើម។
បុគ្គលណាដែលអាចធ្វើឱ្យខ្លួនឯងមាន
អារម្មណ៍ស្ងប់សុខ មានចិត្តមិនរវើរវាយ ចាត់
ទុកថាជាបុគ្គលដែលមានតម្លៃបាន។

៤- តម្លៃសង្គម៖ មានន័យថា ជាតម្លៃនៃ
ការចូលរួមចំណែក និងតម្លៃទទួលបានពីសង្គម
នូវមុខងារ តួនាទី ភារកិច្ច កាតព្វកិច្ច សិទ្ធិ
អំណាច សេរីភាព ក្នុងវិស័យនយោបាយអរិយ

ធម៌, របៀបរៀបរយសន្តិសុខ យុត្តិធម៌ វឌ្ឍនធម៌
សង្គមជាដើម។

តម្លៃថ្នាក់ខ្ពស់៖

១- តម្លៃបញ្ញា៖ មានន័យថា ជាតម្លៃ
ដែលកើតចេញពីគំនិតប្រាជ្ញាក្នុងការប្រើប្រាស់
ចំណេះដឹងទូទៅនិងការសម្រេចចិត្តធ្វើអំពើ
សកម្មភាព ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានានា ដើម្បី
ឈានទៅដល់កម្រិតពុទ្ធិសច្ចៈ ពុទ្ធិត្រឹមត្រូវ។

២- តម្លៃសោភ័ណវិជ្ជា៖ មានន័យថាជាតម្លៃ
ខាងសិល្បៈតុបតែងច្នៃប្រឌិតនិងសោភ័ណភាព។
តម្លៃនៃសោភ័ណវិជ្ជា កន្លែងនេះ មិនមែនសំដៅ
ទៅលើភាពស្រស់ស្អាតនៃរាងកាយនោះទេ
ប៉ុន្តែជាតម្លៃបង្ហាញពីគុណភាព បញ្ជាក់ន័យឱ្យ
គុណភាពនៃវត្ថុ ឥរិយាបថ អាកប្បកិរិយារបស់
មនុស្ស។ តម្លៃនេះ គឺសំដៅទៅលើគុណភាព
ផ្នែកខាងក្នុងរបស់បុគ្គល។

៣- សីលតម្លៃ៖ មានន័យថា ជាតម្លៃ
ទទួលបានពីការស្គាល់ និង ប្រតិបត្តិអំពើល្អ
បុណ្យកុសល។

៤- តម្លៃសាសនា៖ មានន័យថា ជាតម្លៃ
នៃចិត្តស្នេហាមោះមុតទៅលើស្មារតីនៃគោល
គំនិត ទស្សនៈទ្រឹស្តីអប់រំទូន្មានត្រឹមត្រូវ។

តម្លៃទាំងប្រាំបីនេះ គឺបុគ្គលគ្រប់រូបគួរ
ណាស់ត្រូវសិក្សាស្វែងយល់ពីលក្ខណៈសម្បត្តិ

^៤ <https://thmeythmey.com/?page=detail&id=37244>

របស់ខ្លួនឯងថា មានគ្រប់គ្រាន់ហើយឬនៅ? ហើយត្រូវសិក្សាពីខ្លួនវិញថា តើខ្លួនឯងមានតម្លៃមួយណា ជាប់ខ្លួនប្រចាំថ្ងៃ ហើយនៅខ្លះតម្លៃមួយណា? ប៉ុន្តែក្នុងចំណោមតម្លៃទាំងប្រាំបីនេះ បុគ្គលត្រូវដឹងថា តម្លៃផ្នែកបញ្ញា តម្លៃសោភ័ណវិជ្ជា សីលធម៌ និងតម្លៃសាសនា គឺជាតម្លៃបញ្ជាក់ពីកម្រិតខ្ពង់ខ្ពស់របស់មនុស្ស។

៣- តើតម្លៃរបស់មនុស្សស្ថិតនៅលើអ្វី?

ភាពខុសគ្នាខ្ពស់របស់មនុស្សបានមកពីការស្គាល់តម្លៃខ្លួនឯង និងតម្លៃរបស់អ្នកដែលរស់នៅជុំវិញខ្លួន ហើយតម្លៃនោះមាននៅក្នុងជម្រៅចិត្តគំនិតរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ។ តម្លៃដ៏បំផុតរបស់មនុស្សគឺ «ជីវិតរស់នៅ» ប៉ុន្តែត្រូវរស់នៅប្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរកិត្តិយស និងភាពសុខដុមរមនា ក្នុងឧត្តមភាពនៃមនុស្ស។

តម្លៃពិតប្រាកដរបស់មនុស្សតាមទស្សនៈ

របស់ទស្សនវិទូល្បីមួយចំនួន៖

- ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្តែងថា «**កម្មវិជ្ជា ច ធម្មោ ច សីលំ ជីវិតមុត្តមំ ឯតេន មច្ចា សិជ្ឈន្តិ ន គោតេន ធនេន វា**» មានសេចក្តីថា មនុស្សទាំងឡាយមានចិត្តបរិសុទ្ធបានដោយការងារដែលខ្លួនបានធ្វើត្រូវ ដោយវិជ្ជាដែលខ្លួនចេះដឹងពិតប្រាកដ ដោយគុណធម៌ដែលខ្លួន

បានប្រតិបត្តិ ដោយសីលធម៌ដែលខ្លួនបានអប់រំប្រពៃ ជីវិតខ្ពង់ខ្ពស់ និងមិនមែនដោយទ្រព្យសម្បត្តិនោះទេ។

- ចំណែក **ខុងដឺ** គឺជាទស្សនវិទូមួយរូបនៃប្រទេសចិន ដែលសម្បូរទៅដោយគុណធម៌ប្រចាំខ្លួន បានអប់រំមនុស្សឱ្យប្រកាន់សីលធម៌ និងគុណធម៌ខ្ពស់ជាងអាយុជីវិតទៅទៀត។ គេអាចនិយាយបានថា អាយុជីវិតក្តី ទ្រព្យសម្បត្តិក្តី និងឋានៈបុណ្យសក្តិ វាពុំមែនជាតម្លៃពិតរបស់មនុស្សឡើយ។

- ចំពោះ **សូក្រាត** ជាទស្សនវិទូជនជាតិក្រិកនិយាយថា **ត្រូវស្គាល់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង គឺស្គាល់ខ្លួនឯងពិតប្រាកដ ហើយបើយើងស្គាល់ខ្លួនឯងច្បាស់ មិនងាយប្រព្រឹត្តិខុសនោះទេ ព្រោះស្គាល់ខ្លួនឯងធ្វើឱ្យមនុស្សចេះទទួលខុសត្រូវ និងចេះអៀនខ្មាសចំពោះអំពើអាក្រក់ នោះមនុស្សនឹងមានភាពស្មោះត្រង់ចំពោះខ្លួនឯង។ បញ្ញា គឺជាមូលដ្ឋាននៃគុណធម៌របស់មនុស្ស។ បុគ្គលបែបនេះ ទើបជាបុគ្គលដែលមានតម្លៃ។**

លោក **អាល់បឺត អែនស្តែន** (Albert Einstein) ជាទស្សនវិទូផ្នែកទ្រឹស្តីវិទ្យាសាស្ត្រជាតិអាណ្លីម៉ង់ បានពោលថា «**វត្ថុដែលមានតម្លៃខ្ពស់បំផុតក្នុងជីវិត គឺបញ្ញាញាណ។ តម្លៃដ៏ពិតប្រាកដរបស់មនុស្សគឺ ការឈានទៅដល់ការ**»

^៥<https://thmeythmey.compage=detail&id=30387>

ដែលចាកផុតពីអត្តា និងកិលេសផ្សេងៗ។ ទ្រព្យសម្បត្តិ បុណ្យសក្តិ អំណាច មិនមែនជាគោលការណ៍ចម្បងនៃការរស់នៅរបស់មនុស្សឡើយ។

- មហាគ្នៈគន្ធី ជាមហាវីរបុរសផ្ទើម នៃប្រជាជនឥណ្ឌាបានលើឡើងថា តម្លៃពិតរបស់មនុស្សជាតិ គឺត្រូវប្រកាន់ឱ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួននូវព្រហ្មវិហារធម៌ អហិង្សាធម៌ សច្ចធម៌ ការអធ្យាស្រ័យ និងការសន្តោសប្រោសប្រណីសុចរិតធម៌ និងសាមគ្គីធម៌ថែមទៀត។

ជារួមតាមគំនិតទស្សនៈរបស់បុគ្គលខាងលើ មនុស្សម្នាក់ៗមានតម្លៃ គឺផ្អែមចេញពីសមត្ថភាពនៃគំនិតបញ្ញា សីលធម៌ គុណធម៌ សុចរិតធម៌ យុត្តិធម៌ និងការរៀបចំជីវិតក្នុងមាត់ត្រឹមត្រូវ មិនមែនផ្អែមពីការមានបានផ្នែកសម្ភារៈទ្រព្យសម្បត្តិ បុណ្យសក្តិឡើយ។

៤- ការអប់រំតម្លៃជាអ្វី?

គោលបំណងចម្បងនៃការអប់រំតម្លៃ គឺដើម្បីបំពាក់ឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗនូវតម្លៃសីលធម៌ និងសង្គមសំខាន់ៗដូចជា ភាពស្មោះត្រង់ ការគោរព ទំនួលខុសត្រូវ និងសេចក្តីសប្បុរស។ តម្លៃទាំងនេះ កំណត់នូវលក្ខណៈរបស់បុគ្គល និងមានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងដល់របៀបដែលពួកគេមានទំនាក់ទំនងជាមួយសង្គម។

ការអប់រំតម្លៃ គឺជាធាតុសំខាន់នៃការអប់រំសម្រាប់មនុស្សទាំងអស់ដែលមានគោលបំណងជំរុញឱ្យសិស្សមានគុណតម្លៃ និងអាកប្បកិរិយាត្រឹមត្រូវតាមរយៈការរៀន និងការបង្រៀននៃវិស័យសិក្សាសំខាន់ៗមុខវិជ្ជាផ្សេងៗ និងការផ្តល់បទពិសោធន៍សិក្សាដែលពាក់ព័ន្ធនៅលើមូលដ្ឋាននេះ វាគឺដើម្បីអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពរបស់សិស្សក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណតម្លៃដែលបានបង្កប់ វិភាគវត្ថុបំណង និងធ្វើការវិនិច្ឆ័យសមហេតុផលក្នុងបញ្ហាផ្សេងៗ ដែលពួកគេអាចជួបប្រទះនៅដំណាក់កាលអភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងៗ ដូច្នេះពួកគេអាចចាត់វិធានការបានត្រឹមត្រូវដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមក្នុងជីវិតនាពេលអនាគតរបស់ពួកគេ។^៦

ការអប់រំតម្លៃ គឺជាដំណើរការដ៏ទូលំទូលាយមួយដែលផ្តល់នូវគោលការណ៍ និងគុណតម្លៃស្នូលដល់បុគ្គលម្នាក់ៗ។ លើសពីការបង្រៀនតាមទ្រឹស្តី វាផ្តោតលើការកសាង តួអង្គ និងការបង្កើតអាកប្បកិរិយាផ្ទាល់ខ្លួន។ ការអប់រំតម្លៃ បង្កើតឱ្យមានការយល់ចិត្ត ការគោរព ចំពោះអ្នកដទៃ ភាពអត់ធ្មត់ និងស្មារតីទទួលខុសត្រូវក្នុងសង្គម។

^៦ <https://www.edb.gov.hk/en/curriculum-development/4-key-tasks/moral-civic/index.html>

អ្នកខ្លះយល់ថា វាជាសំណុំនៃតម្លៃមកពីសកម្មភាពសង្គមឬសាសនាឬសីលធម៌ ឬវប្បធម៌ ហើយអ្នកខ្លះទៀតមើលឃើញថា វាជាប្រភេទនៃការសន្ទនាបែប Socratic^៧ ដែលមនុស្សត្រូវបានគេនាំមកនូវការសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួនបន្តិចម្តងៗអំពីអាកប្បកិរិយាល្អសម្រាប់ខ្លួនគេ និងសហគមន៍របស់ពួកគេ។ ការអប់រំតម្លៃ នាំទៅរកភាពជោគជ័យ^៨

ទម្រង់នៃការអប់រំនេះ អនុញ្ញាតឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗយល់ពីភាពខុសគ្នារវាងអ្វីដែលខុសនិងអ្វីដែលត្រូវ ដោយជំរុញឱ្យមានត្រីវិស័យសីលធម៌ ដែលដឹកនាំសកម្មភាពរបស់ពួកគេពេញមួយជីវិត។ វាជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់សង្គមប្រកបដោយសុខដុមរមនា ដែលបុគ្គលម្នាក់ៗយល់ និងគោរពទស្សនៈ ចម្រុះ ក្នុងការលើកកម្ពស់សមភាព និងរួមចំណែកដល់សុខុមាលភាពសង្គម។

^៧ ទាក់ទងនឹងសូក្រាត អ្នកដើរតាមរបស់គាត់ ឬវិធីសាស្ត្រទស្សនវិជ្ជារបស់គាត់នៃការសង្ស័យជាប្រព័ន្ធនិងការសួរសំណួរមួយផ្សេងទៀតដើម្បីបញ្ចេញនូវការ

៥- គុណតម្លៃសំខាន់ៗនៃការអប់រំតម្លៃ

ការអប់រំតម្លៃ ផ្ដោតលើការបណ្តុះតម្លៃសំខាន់ៗទៅក្នុងចរិតលក្ខណៈបុគ្គល។ តម្លៃសំខាន់ៗទាំងនេះ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ និងកោតសរសើរជាសកល បង្កើតជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃជីវិត ដែលមានតុល្យភាព។

៥.១- ទំនួលខុសត្រូវ

ការអប់រំតម្លៃជាក់ការសង្កត់ធ្ងន់លើការបណ្តុះអារម្មណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងបុគ្គល។ វាលើកទឹកចិត្តបុគ្គលនីមួយៗឱ្យយល់ពីផលវិបាកនៃសកម្មភាព និងការសម្រេចចិត្តរបស់ពួកគេ ហើយបង្រៀនពួកគេឱ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះជម្រើសរបស់ពួកគេ។ អារម្មណ៍នៃទំនួលខុសត្រូវនេះពង្រីកលើសពីផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងរួមបញ្ចូលទំនួលខុសត្រូវសង្គមធ្វើឱ្យបុគ្គលដឹងពីតួនាទីរបស់ពួកគេនៅក្នុងសហគមន៍ និងសារៈសំខាន់នៃការរួមចំណែកដល់សុខុមាលភាពរបស់ខ្លួន។

៥.២- ការគោរព

ការបង្រៀនពីការគោរព គឺជាទិដ្ឋភាពសំខាន់មួយទៀតនៃការអប់រំតម្លៃ។ តម្លៃនេះ

បញ្ចេញមតិច្បាស់លាស់នៃការពិតដែលសន្មត់ថាអាចដឹងបានដោយសត្វមានហេតុផលទាំងអស់។

^៨ [I-YEAR-I-SEMESTER-HVPE-STUDY-MATERIAL.pdf](#)

ហួសពីក្រុមសីលធម៌ ជាមូលដ្ឋាននៃការប្រព្រឹត្ត
 ចំពោះអ្នកដទៃឱ្យបានល្អ វាលើកកម្ពស់ការ
 គោរពពិតប្រាកដសម្រាប់បុគ្គលទាំងអស់
 ដោយមិនគិតពីប្រវត្តិ ឬជំនឿរបស់ពួកគេ
 ឡើយ។ វាលើកកម្ពស់វប្បធម៌នៃការយល់ដឹង
 និងការទទួលយក ដោយបង្រៀនបុគ្គលនីមួយៗ
 ឱ្យដឹងគុណចំពោះភាពចម្រុះ និងប្រព្រឹត្ត
 ចំពោះអ្នកដទៃដោយចិត្តល្អ និងការពិចារណា។
 វិធីសាស្ត្រប្រកបដោយការគោរពចំពោះ
 អន្តរកម្ម បង្កើតបរិយាកាសគាំទ្រ ការយល់ចិត្ត
 ការលើកកម្ពស់ភាពសុខដុម រមនា និងឯកភាព។

៥.៣- សុចរិតភាព

សុចរិតភាព គឺជាតម្លៃមូលដ្ឋានមួយ
 ទៀត ដែលត្រូវបានបង្រៀននៅក្នុងការអប់រំ
 តម្លៃ។ វាផ្តោតលើភាពស្មោះត្រង់ និងយុត្តិធម៌
 ដោយបង្រៀនឱ្យបុគ្គលនីមួយៗប្រកាន់ខ្ជាប់នូវ
 គោលការណ៍ទាំងនេះ ក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃជីវិត
 របស់ពួកគេ។ បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវចេះស្មោះត្រង់
 នឹងពាក្យសម្តីរបស់ខ្លួន ប្រព្រឹត្តចំពោះអ្នកដទៃ
 ដោយយុត្តិធម៌ និងក្រោកឈរប្រឆាំងនឹងការ
 ប្រព្រឹត្តិមិនទៀងត្រង់។ តាមរយៈការបណ្តុះ
 បណ្តាលស្មារតីស្មោះត្រង់ ការអប់រំតម្លៃ បង្កើត
 ក្របខ័ណ្ឌសីលធម៌ដែលដឹកនាំសកម្មភាព និង
 ការសម្រេចចិត្តរបស់បុគ្គលនីមួយៗ សូម្បីតែនៅ
 ពេលប្រឈមមុខនឹងស្ថានភាពលំបាកក៏ដោយ។

៥.៤- ឧត្តមភាព

ការអប់រំតម្លៃ ជំរុញឱ្យមានការស្វែងរក
 ឧត្តមភាព។ តម្លៃនេះមិនត្រូវបានកំណត់ចំពោះ
 សមិទ្ធផលសិក្សានោះទេ ពោលគឺវាពង្រីកដល់
 ការលូតលាស់ផ្ទាល់ខ្លួន ការអភិវឌ្ឍគួរអង្គ និង
 ការស្វែងរកចំណង់ចំណូលចិត្តរបស់បុគ្គលម្នា
 កៗ។ តាមរយៈការបង្រៀនបុគ្គលម្នាក់ៗឱ្យខិតខំ
 ដើម្បីឧត្តមភាព ការអប់រំឱ្យតម្លៃ បណ្តុះផ្គត់
 គំនិតរីកចម្រើន។ វាលើកទឹកចិត្តបុគ្គលនីមួយៗ
 ឱ្យបន្តរៀន កែលម្អ និងខិតខំឱ្យអស់ពីសមត្ថភាព
 លើកកម្ពស់ភាពធន់ និងការតាំងចិត្ត។

៥.៥- សេចក្តីព្យាយាម

ការតស៊ូព្យាយាម គឺជាតម្លៃសំខាន់ដែល
 ត្រូវបានបណ្តុះដោយការអប់រំតម្លៃ។ វាបង្រៀន
 មនុស្សម្នាក់ៗឱ្យរក្សាភាពអត់ធ្មត់ ក្នុងការ
 ប្រឈមមុខនឹងបញ្ហា ជំរុញឱ្យមានអាកប្ប
 កិរិយាដែលអាចធ្វើបាន។ មនុស្សម្នាក់ៗរៀន
 មើលការបរាជ័យ និងភាពយឺតយ៉ាវ ជាឱកាស
 សម្រាប់ការលូតលាស់ មិនមែនជាការបិទផ្លូវ
 នោះទេ។ តម្លៃនេះ បំពាក់ឱ្យពួកគេនូវកម្លាំងផ្លូវ
 ចិត្តដើម្បីជម្នះការលំបាក និងបន្តការខិតខំប្រឹង
 ប្រែងរបស់ពួកគេ រហូតដល់ពួកគេឈានដល់
 គោលដៅរបស់ពួកគេ។ តាមរយៈការតស៊ូ
 ព្យាយាម សិស្សរៀនពីសារៈសំខាន់នៃការខិតខំ
 ប្រឹងប្រែង និងការប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការសម្រេចបាន
 ជោគជ័យ។

៦- ប្រភេទនៃការអប់រំតម្លៃ

ការអប់រំតម្លៃ គឺជាគំនិតទូលំទូលាយ ដែលគ្របដណ្តប់លើវិមាត្រជាច្រើនដែលមាន ឥទ្ធិពលលើទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃជីវិតរបស់មនុស្ស ម្នាក់ៗ។ ប្រភេទនៃការអប់រំតម្លៃខាងក្រោមនេះ នឹងអាចឱ្យយើងធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីលើកកម្ពស់ ការអភិវឌ្ឍរួមទៅដល់មនុស្ស។

៦.១- ការអប់រំតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន

ការអប់រំតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន ផ្តោតលើការ អភិវឌ្ឍសីលធម៌ និងការប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវតាម សីលធម៌របស់បុគ្គលម្នាក់ៗ។ វារួមបញ្ចូលគុណ តម្លៃដូចជា ភាពស្មោះត្រង់ សុចរិតភាព ទំនួល ខុសត្រូវ និងការគោរពចំពោះខ្លួនឯង និងអ្នក ដទៃ។

តាមរយៈសកម្មភាពដូចជា ការពិភាក្សា ធ្វះបញ្ជាំង ករណីសិក្សាអំពីបញ្ហាសីលធម៌ និង ការកំណត់គោលដៅផ្ទាល់ខ្លួន មនុស្សម្នាក់ៗ រៀនធ្វើការសម្រេចចិត្តខាង សីលធម៌ យល់អំពី ផលវិបាកនៃសកម្មភាពរបស់ពួកគេ និងបណ្តុះ ស្មារតីនៃការទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ខ្លួន។ ប្រភេទ នៃការអប់រំតម្លៃនេះ បង្កើតជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃ ចរិតលក្ខណៈរបស់បុគ្គលម្នាក់ ហើយណែនាំ សកម្មភាព និងការសម្រេចចិត្តរបស់ពួកគេ ពេញមួយជីវិត។

៦.២- ការអប់រំតម្លៃខាងវិញ្ញាណ

ការអប់រំតម្លៃខាងវិញ្ញាណ ទោះបីជាជា រឿយៗត្រូវបានយល់ខុសថា ជាលទ្ធិសាសនាក៏ ដោយ គឺនិយាយអំពីការចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា ការលូតលាស់ខាងវិញ្ញាណរបស់មនុស្សម្នាក់ៗ និងជំរុញការយល់ដឹងអំពីគោលបំណង និង អត្ថន័យក្នុងជីវិត។ វារួមបញ្ចូលតម្លៃដូចជា ការ អាណិតអាសូរ ការយល់ចិត្ត ការសប្បុរស ការ អភ័យទោស និងការដឹងគុណ។

ប្រភេទនៃការអប់រំតម្លៃនេះ ជួយមនុស្ស ម្នាក់ៗឱ្យស្វែងយល់ពីសំណួរកាន់តែស៊ីជម្រៅ នៃជីវិត បង្កើតអារម្មណ៍នៃភាពអស្ចារ្យ និងការ ដឹងគុណចំពោះសកលលោក និង បណ្តុះផ្គត់ គំនិតនៃសន្តិភាព ការពេញចិត្ត និងសុខុមាល ភាពរួម។

៦.៣- ការអប់រំតម្លៃសង្គម

ការអប់រំតម្លៃសង្គមផ្តោតលើសមូហភាព លើសបុគ្គល។ វារួមបញ្ចូលគុណតម្លៃដូចជា ការងារជាក្រុម កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ការគោរព គ្នាទៅវិញទៅមក និងការយល់ដឹង។ ប្រភេទនៃ ការអប់រំតម្លៃនេះមានគោលបំណងលើកកម្ពស់ ការរួបរួមសង្គម និងការទទួលខុសត្រូវជាពលរដ្ឋ ក្នុងចំណោមមនុស្សម្នាក់ៗ។

តាមរយៈគម្រោងក្រុមព្រឹត្តិការណ៍ សង្គម និងសេវាសហគមន៍ មនុស្សម្នាក់ៗរៀន ពីសារៈសំខាន់នៃការធ្វើការរួមគ្នា ការយល់ដឹង

ពីទស្សនៈផ្សេងៗគ្នា និងរួមចំណែកជាវិជ្ជមាន ដល់សហគមន៍របស់ពួកគេ។

៦.៤- ការអប់រំតម្លៃវប្បធម៌

ការអប់រំតម្លៃវប្បធម៌ បង្រៀនមនុស្ស ម្នាក់ៗឱ្យគោរព និងឱ្យតម្លៃលើវប្បធម៌ និង ប្រពៃណីចម្រុះ។ ប្រភេទនៃការអប់រំតម្លៃនេះ មានគោលបំណងជំរុញផ្នត់គំនិតសកល និង ភាពប្រែប្រួលនៃវប្បធម៌ក្នុងចំណោមមនុស្ស ម្នាក់ៗ។

សកម្មភាពរួមមាន ការស្វែងយល់ពី ប្រវត្តិវប្បធម៌ ប្រពៃណី និងទំនៀមទម្លាប់ ផ្សេងៗ ការចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យពហុវប្បធម៌ និងការ ស្វែងយល់អំពីបញ្ហាសកលដែលអាចជួយឱ្យ មនុស្សម្នាក់ៗបង្កើតទស្សនៈទូលំទូលាយ លើក កម្ពស់ការរួបរួមជាសកល និងការយល់ដឹងធ្ងន់ វប្បធម៌។

៦.៥- ការអប់រំតម្លៃបរិស្ថាន

ការអប់រំតម្លៃបរិស្ថាន ជំរុញឱ្យមាន ស្មារតីទទួលខុសត្រូវចំពោះបរិស្ថាន និងលើក កម្ពស់ការអនុវត្តប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ វារួម បញ្ចូលតម្លៃដូចជា ការអភិរក្ស និរន្តរភាព និង ការគោរពចំពោះសត្វមានជីវិតទាំងអស់។

ប្រភេទនៃការអប់រំតម្លៃនេះ រួមបញ្ចូល ការអប់រំបរិស្ថានទៅក្នុងគ្រប់មុខវិជ្ជា លើក កម្ពស់សកម្មភាពដូចជា គម្រោងកែច្នៃឡើងវិញ ដំណើរធម្មជាតិ និងយុទ្ធនាការបរិស្ថាន។ វាមាន

គោលបំណងបង្កើតប្រជាពលរដ្ឋដែលមាន ស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះបរិស្ថាន ដែលសកម្ម ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមបរិស្ថាន និង លើកកម្ពស់ការរស់នៅប្រកបដោយចីរភាព។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ការអប់រំតម្លៃ មានសក្តានុពលដ៏ធំ ធំសម្បើមក្នុងការរៀបចំបុគ្គលម្នាក់ៗឱ្យមាន សត្តភាពគ្រប់គ្រាន់ និងសង្គមដែលមានភាព សុខដុមរមនា។ វាផ្តល់ឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗនូវ ឧបករណ៍ចាំបាច់ដើម្បីរុករកបញ្ហាប្រឈមក្នុង ជីវិត ជំរុញភាពធន់ ការយល់ចិត្ត និងការគោរព ចំពោះភាពចម្រុះ។

ការទទួលស្គាល់សារៈសំខាន់នៃការ អប់រំតម្លៃ និងការវិនិយោគលើការផ្សព្វផ្សាយ របស់វា អាចជំរុញឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរជាវិជ្ជមាន ដ៏សំខាន់នៅក្នុងសក្តានុពលបុគ្គល និងសង្គម។ ដូច្នោះ ការវិនិយោគបែបនេះ មិនមែនគ្រាន់តែ ជាគំនិតផ្តួចផ្តើមអប់រំប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែជាការ ប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះអនាគតដ៏ល្អប្រសើរ និង សុខដុមរមនា។

នៅក្នុងពិភពលោកដែលមានការវិវឌ្ឍ យ៉ាងឆាប់រហ័ស គោលលទ្ធិនៃការអប់រំតម្លៃនៅ តែមានស្ថិរភាព ដឹកនាំបុគ្គលឆ្ពោះទៅរកការ បំពេញន័យឱ្យជីវិត និងរួមចំណែកជា វិជ្ជមាន ដល់សង្គម។ វាគឺជាការវិនិយោគដែលផ្តល់

រង្វាន់យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ជំរុញពិភពលោកដែល
កសាងដោយការគោរព ការយល់ដឹង និង ភាព
សុខដុមរមនា។

ឯកសារយោង

១- B. Indrani *Importance of Value Education in Modern time.* Educ. India J. Q. Refereed J. Dialogues Educ. 2012.

២- C.D. Iscan, N. Senemoglu *Effectiveness of Values Education Curriculum for Fourth Grades.* Educ. Sci. 2009.

៣- M.H.A.G. Jardim, G.B. Junior, M.L.S.D. Alves, *Values in Students of Higher Education.* Creat. Educ. 2017.

៤- P. Lietz, B. Matthews, *The Effects of College Students' Personal Values on Changes in Learning Approaches.* Res. High. Educ. 2010.

៥- T. Thornberg, E. Oğuz, *Teachers' views on values education: A qualitative study in Sweden and Turkey.* Int. J. Educ. Res. 2013